

Kommunikatörer

- Utbildningskvalitet och gångbarhet på arbetsmarknaden

2021 december

Författare: Ida Inga, professionsanalytiker



AKAVIA

Innehåll

- › Bakgrund
- › Utbildningen
- › Utvärderingar av utbildningen
- › Akavias undersökningar
- › Praktikens betydelse
- › Arbetsmarknaden
- › Sammanfattning
- › Detta anser Akavia
- › Om Akavia
- › Kontakt



Bakgrund

Aldrig har kommunikation varit så viktigt som i dag. Under pandemin har kommunikationen till exempel varit central i både myndigheternas och företagens arbete med att leverera snabb, korrekt och uppdaterad information till medborgare, medarbetare och omvärld.

Hantering av desinformation har gjort kommunikatorernas roll än viktigare. Samhällsutvecklingen i stort talar för ett fortsatt behov av kommunikation och därmed en fortsatt efterfrågan på kommunikatörer.

För att matchningen på arbetsmarknaden ska fungera behöver utbildningarna hålla hög kvalitet och samspelet mellan akademi och arbetsliv måste fungera. Det framgår tydligt i diskussioner och analysarbete som Akavia gjort i samarbete med förbundets professionsförening för kommunikatörer. Diskussionen kring utbildningskvalitet och gångbarhet på arbetsmarknaden sammanfattas i denna rapport.

Ida Inga, professionsanalytiker på Akavia

Utbildningen

Kommunikatörer

Kommunikationsområdet växer och det finns olika utbildningar som leder till arbete inom branschen. Kommunikationsutbildningar finns både på akademisk nivå och som nischade utbildningar inom yrkeshögskolor och hos privata utbildningsaktörer.

De som arbetar med kommunikation kan också ha en annan akademisk eller yrkesutbildningsbakgrund inom till exempel ekonomi, juridik, journalistik eller samhällsvetenskap. Det är därmed många olika utbildningsgrupper som konkurrerar om kommunikationsjobben.

Medie- och kommunikationsvetenskap etablerades institutionellt vid svenska universitet under 1990-talet. Utvärderingar av universitetsämnet visar en viss tveksamhet inom utbildningen gällande dess syfte och huruvida den är forsknings- eller yrkesförberedande.

Utvärderingar av utbildningen

Utbildningen inom medie- och kommunikationsvetenskap måste vara konkurrenskraftig och av hög kvalite. För att säkerställa en hög nivå är utvärderingar av utbildningskvaliteten central. När det gäller statliga utvärderingar har det gått nio år sedan den senaste genomfördes. Det är problematiskt med tanke på att resultaten från de få granskningar som gjorts varit allt annat än tillfredsställande.

Högskoleverket konstaterar 2001 i rapporten "Utvärdering av medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor" att det under utbildningens första tre terminer råder "viss förvirring och diverse föreställningar bland studenterna om studiernas innehåll, kärnområden och det framtida arbetslivet".

I utvärderingen noterar bedömargruppen att studenterna verkar söka efter en yrkesroll och att den dominerande föreställningen bland studenterna är att studier i medie- och kommunikationsvetenskap leder till en yrkesutbildning. Orsaken kan, enligt bedömargruppen, bero på dåliga förkunskaper om ämnets innehåll, eventuellt som en effekt av haltande beskrivningar i kurs- och programkataloger. I rekommendationerna föreslår bedömargruppen bland annat att forskning och forskningsanknytning bör främjas, samverkansformer bör etableras och fokus bör läggas på att stärka samarbetet med närliggande ämnen (som sociologi, statskunskap, ekonomi, historia, litteraturvetenskap, konstvetenskap, filmvetenskap och designutbildningar) i syfte att utveckla ämnet medie- och kommunikationsvetenskap.



Utvärderingar av utbildningen

Fortsättning

2012 redovisar Högskoleverket en kvalitetsutvärdering av medie- och kommunikationsvetenskap och närliggande huvudområden som visar att lärosätena i Uppsala, Jönköping och Göteborg är populära förstahandsval bland studenter inom medie- och kommunikationsvetenskap.

Dock visar granskningen att de stora universitetsstäderna Lund, Stockholm och Uppsala tillsammans med Malmö Högskola, Linnéuniversitetet, Luleå Tekniska Universitet och högskolan i Dalarna brister i kvaliteten på utbildningarna, framför allt på området "användbarhet på arbetsmarknaden".

Akavias undersökningar

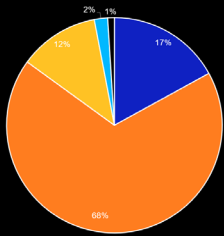
Efter examen

Sedan 1960-talet har de dåvarande förbunden som bildat Akavia (Jusek och Civilekonomerna) regelbundet genomfört arbetsmarknadsundersökningar bland nyexaminerade studenter för att ta reda på hur utbildning och arbetsmarknad ser ut för nyexaminerade ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer.

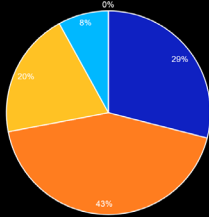
Arbetsmarknadsundersökningarna presenteras i rapporten "Efter examen" och i den senaste undersökningen som presenterades i september 2021 undersöks bland annat kvaliteten på utbildningen och arbetslivsanknytningen. De nyexaminerade kommunikatörerna svarar i lägre utsträckning än de övriga grupperna i undersökningen att de är nöjda med utbildningens kvalitet.

Kommunikatörsstudenterna är generellt sett nöjda med informationen om vad utbildningen leder till. På samma gång är de i högre utsträckning missnöjda jämfört med de flesta andra utbildningsgrupper gällande kontakten med arbetslivet som lärosätena erbjuder. Kommunikatörsstudenterna upplever i markant högre utsträckning än de nytexaminerade akademikerna som helhet att utbildningen inte var anpassad till arbetsmarknadens krav. Dessutom är kommunikatörsstudenterna i högre utsträckning än studenterna på de andra utbildningarna av uppfattningen att genomförd praktikperiod är av vikt för att få sitt nuvarande arbete. I undersökningen framgår det tydligt att arbetslivsanknytningen i utbildningen är viktig för kommunikatörsstudenterna.

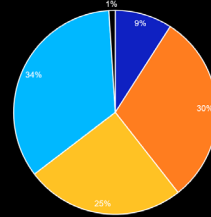
KVALITETEN PÅ UTBILDNING?



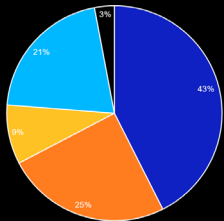
TILLRÄCKLIG INFORMATION FRÅN LÄROSÄTE OM VILKA ARBETEN SOM UTBILDNING LEDER TILL?



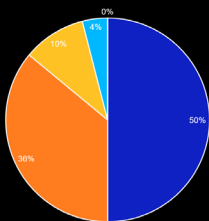
UNDERLÄTTADE LÄROSÄTET FÖR KONTAKTEN MED ARBETSLIVET?



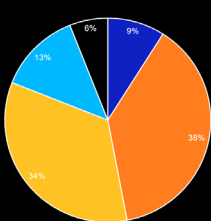
FICK TILLRÄCKLIGA MÖJLIGHETER TILL PRAKTIK?



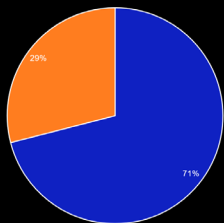
LÄRARLEDD UNDERVISNING UNDER STUDIETIDEN I TILLRÄCKLIG OMFATTNING?



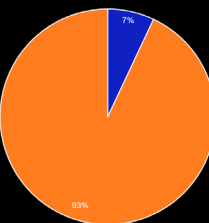
UTBILDNING ANPASSAD UTIFRÅN KRÄV SOM STÄLLS PÅ ARBETSMARKNADEN?



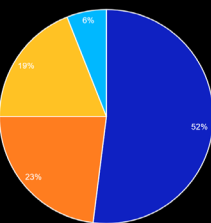
PRAKTIK INOM RAMEN FÖR DIN UTBILDNING?



ORDNADE LÄROSÄTET PRAKTIKPLATSEN?



PRAKTIKEN VIKTIG FÖR NUVARANDE ARBETE?



Praktikens betydelse

Efter examen

Resultatet i Akavias arbetsmarknadsundersökning (september 2021) visar också att kommunikatörer är den utbildningsgrupp där i särklass flest svarar att de haft praktik inom ramen för sin utbildning:

- › Två av tre kommunikatörer svarar att de hade en praktik som gav 1-15 högskolepoäng och tre av tio kommunikatörer svarar att de hade praktik som gav 16 högskolepoäng eller mer.
- › Tre av fyra nyexaminerade kommunikatörer uppger att praktiken var ganska eller mycket viktig för att få sitt nuvarande arbete, vilket är en större andel än övriga utbildningsgrupper.

Praktik är en viktig väg in på arbetsmarknaden för en nyexaminerad student då det ger en möjlighet att tillämpa sin förvärvade kunskap, etablera kontakt med framtida arbetsgivare och skapa kontaktnät för sitt kommande arbetsliv.

Kommunikatörsstudenter har trots praktik under studietiden utmaningar med att etablera sig på arbetsmarknaden. Framför allt med orsak av den stora tillgången på arbetskraft inom området.



Arbetsmarknaden

Efter examen

Akavias senaste arbetsmarknadsundersökning visar också att det är tuffare för nyexaminerade kommunikatörer att få ett arbete med relevans för sin utbildning än de övriga utbildningsgrupperna i undersökningen:

- › Två av tio svarar att de fick sitt första arbete med relevans för utbildningen innan de avslutade studierna. Tre månader efter examen hade 35 procent fått sin första anställning med relevans för utbildningen och 13 procent svarar att de ännu inte fått något arbete med relevans för utbildningen.
- › Var tionde nyexaminerad kommunikatör väljer att läsa vidare för att de inte fått jobb. Nio procent läser vidare för att komplettera sin utbildning, vilket är en högre andel än de övriga utbildningsgrupperna.

Bilden av en tuff arbetsmarknad för kommunikatörer framkommer också i rapporten "Framtidsutsikter" av Saco hösten 2021 och i Arbetsförmedlingens yrkeskompass. Rapporterna visar att konkurrensen om jobben är hård för kommunikatörer, informatörer, PR-specialister och grafiska formgivare, och att den kommer att öka inom de kommande fem åren.

Däremot bedömer Arbetsförmedlingen i yrkeskompassen att marknadsanalytiker och marknadsförare möter en arbetsmarknad i balans, där det kommer finnas ungefär lika många arbetstillfällen som arbetstagare inom yrkena. Saco lyfter att som nyexaminerad kommunikatör finns utmaningar i att få en varaktig och relevant tjänst, då projekt- och visstidsanställningar är vanliga.

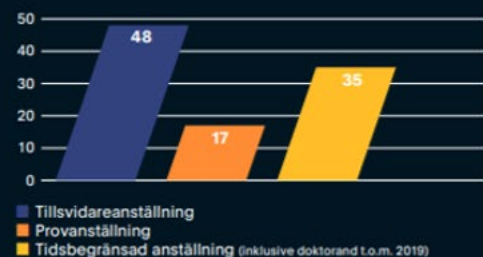
Även i Akavias arbetsmarknadsundersökning framkommer det att visstidsanställningar är vanligt bland nyexaminerade kommunikatörer. Färre än hälften uppger att de har en tillsvidareanställning, något som särskiljer kommunikatörerna i undersökningen.

KOMMUNIKATÖRER | SIFFROR 2021

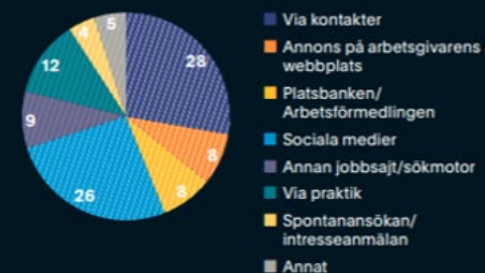
HUVUDSAKLIG SYSSELSÄTTNING (%) FIGUR 60

Har en anställning (hel- eller deltid)	70
Har en anställning, men är tjänstledig	1
Egenföretagare	3
Läser vidare efter examen (främst för att jag inte har fått jobb)	10
Läser vidare efter examen (främst för att komplettera min utbildning)	9
Har inget arbete och är föräldraledig eller sjukskriven	1
Arbetslös/deltar i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd	3
Annat	3

TYP AV ANSTÄLLNING (%) FIGUR 61



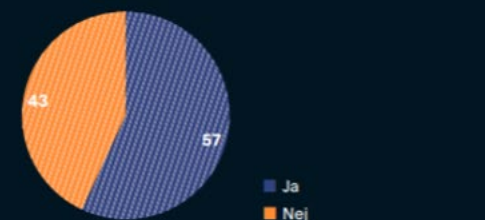
VÄGAR TILL JOBBET (%) FIGUR 64



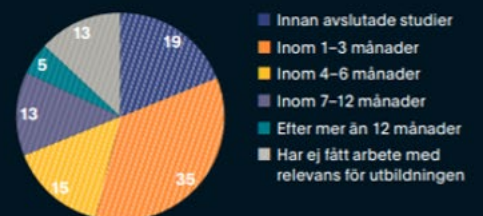
ARBETSMARKNADSSEKTOR (%) FIGUR 62



ANGAVS LÖNEANSPRÅK VID ANSTÄLLNINGSTILLFÄLLET? (%) FIGUR 65



FÖRSTA KVALIFICERADE JOBBET (%) FIGUR 63



Sammanfattning

Arbetsmarknaden för nyexaminerade kommunikatörer fortsätter att vara präglad av hård konkurrens om jobben. Många utbildar sig till kommunikatör vid både universitet, yrkeshögskolor och hos privata utbildningsanordnare. Kommunikatörer har även andra utbildningsbakgrunder än en traditionell kommunikatörsexamen, exempelvis kan statsvetare, ekonomer, jurister och journalister vara aktuella för kommunikatörsuppdrag. Detta ställer krav på god kvalitet på utbildningen för kommunikatörer för att kunna konkurrera på en arbetsmarknad med god tillgång på personal.

Medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningen är ung, drygt 30 år, och har under åren granskats med varierande resultat. Tydligt är att det funnits frågetecken kring syftet med utbildningen, avsaknad av praktiska moment och att studenter inom det medie- och kommunikationsvetenskapliga området söker en yrkesroll. Vid den senaste granskningen (2012) av utbildningens gångbarhet på arbetsmarknaden fick en betydande andel av lärosätena kritik på framför allt brister i kopplingen till arbetslivet.

I Akavias arbetsmarknadsundersökning år 2021 instämmer sju av tio nyexaminerade kommunikatörsmedlemmar helt eller delvis i att de fick tillräcklig information från lärosätena vad gäller utbildningens gångbarhet på arbetsmarknaden.

Däremot anser drygt sex av tio kommunikatörsstudenter att lärosätet inte underlättade i kontakten med arbetslivet. Knappt hälften (47 procent) upplevde att utbildningen var anpassad till arbetsmarknadens krav och 13 procent av de nyexaminerade kommunikatörerna höll inte alls med om att utbildningen var anpassad till förväntningarna på arbetsmarknaden.

Akavia anser att:

- › **Medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar på grundnivå bör ge studenterna en bred akademisk grund, samt introduktion till professionen kommunikatör.**
- › **Samarbetet mellan akademin och arbetslivet måste vara tillräcklig och relevant.** Studenter ska kunna etablera en personlig kontakt med framtida arbetsgivare, synas och skapa kontaktnät för sina kommande arbetsliv.
- › **Lärosäten bör arbeta för att skapa praktiska inslag och naturliga möten med arbetslivet** genom examensarbeten, projektuppgifter, gästföreläsningar och praktik inom ramen för utbildningen eller som valbar kurs för studenter som inte läser vid ett program.
- › **Kommunikatörsstudenterna bör ges ökade möjligheter till en löpande dialog** med studie- och yrkesvägledningen under studietiden.
- › **Universitetskanslersämbetet bör uppdras att genomföra en uppdaterad granskning** av medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar.
- › **Marknadsföringen av utbildningarna** på lärosätena bör i större utsträckning utformas för att ge blivande och befintliga studenter en god bild av utbildningens innehåll, kärnområden och framtida arbetsliv.



Nybrogatan 30

Om Akavia

För dig som valt den akademiska vägen

- › Förbundet bildades av Jusek och Civilekonomerna 2020.
- › I dag samlar förbundet 130 000 ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer.
- › Akavia betyder den akademiska vägen, AKA för akademi och VIA för väg.
- › Förbundet är partipolitiskt obundet.



Vill du veta mer?

- › Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, har under 2021 släppt en rapport om kommunikatörer. Läs rapporten "Ingen reklam tack" och Ida Ingas kritik [här](#)
- › Akavia, Efter examen: <https://www.akavia.se/siteassets/01-gemensamt/trycksaker-och-broschyrer/rapport-efter-examen-2021.pdf>
- › Saco, Framtidsutsikter: https://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/rapporter/2021_framtidsutsikter-2026.pdf
- › Arbetsförmedlingen, Yrkesprognoser Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister: <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssookande/yrken-och-framtid/hitta-yrkesprognoser/prognoser/prognos/2432>
- › Arbetsförmedlingen, Yrkesprognoser grafiska formgivare: <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssookande/yrken-och-framtid/hitta-yrkesprognoser/prognoser/prognos/2172>
- › Arbetsförmedlingen, Yrkesprognoser marknadsanalytiker och marknadsförare: <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssookande/yrken-och-framtid/hitta-yrkesprognoser/prognoser/prognos/2431>
- › Högskoleverket/UKÄ, Utvärdering av medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor: <https://www.uka.se/download/18.12f25798156a345894e2a30/1487841907718/0125R.pdf>
- › Högskoleverket/UKÄ, Kvalitetsutvärdering av medie- och kommunikationsvetenskap och närliggande huvudområden: <http://www2.hsv.se/download/kvalitet/mkv-2011.pdf>

Frågor?

Kontakta oss



Ida Inga, professionsanalytiker kommunikatörer
070-665 29 48
ida.inga@akavia.se



Caroline Cederquist, pressansvarig
070-665 29 01
caroline.cederquist@akavia.se
Twitter @CarolineCeder

Tack!

info@akavia.se
akavia.se



AKAVIA